

ZDRAVOTNÝ STAV LESOV V ROKU 2021 V PREŠOVSKOM KRAJI

Andrej Gubka

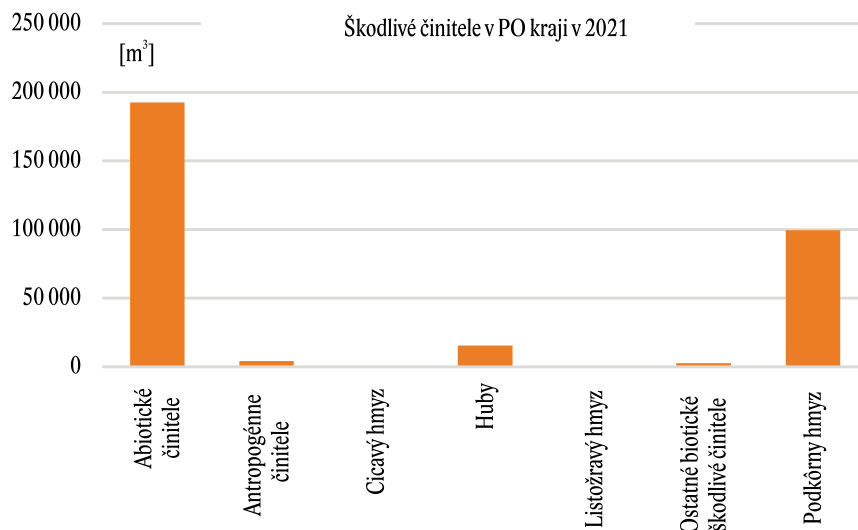
Gubka, A.: Forest health in Prešov region in 2021. APOL, 2022, vol. 3, no. 3, p. 348–351.

Abstract: Accidental felling in Prešov region is decreasing from 2015 and in 2021 the volume were only 314 324 m³ what is 23% from overall felling in this region. Forests were affected mainly by windstorms and coniferous trees by bark beetles. Mostly damaged forests are in regions of Poprad, Kežmarok and Stará Ľubovňa.

Key words: windstorm; bark beetles; accidental felling

Zhodnotenie zdravotného stavu porastov v roku 2021

V roku 2021 sme v rámci prešovského kraja zaznamenali najnižší podiel náhodnej ťažby z ťažby celkovej minimálne od roku 1996. Podiel náhodnej ťažby bol na úrovni 23,0 %, čo je menej ako v roku 2020 kedy bol podiel tejto ťažby na úrovni 25,8 % a pokračuje tak pokles, ktorý začal v roku 2015. Tento fakt je o to pozitívnejší, že sa podiel náhodnej ťažby znížil aj napriek zvýšeniu celkovej ťažby, ktorá bola v roku 2021 na úrovni 1,368 mil. m³. Celkový objem náhodnej ťažby v Prešovskom kraji tak predstavoval 314 324 m³ drevnej hmoty.

Obrázok 1. Podiel jednotlivých skupín škodlivých činiteľov na náhodnej vykonanej ťažbe v Prešovskom kraji v roku 2021
Figure 1. Share of individual groups of harmful factors in accidental felling in the Prešov Region in 2021.

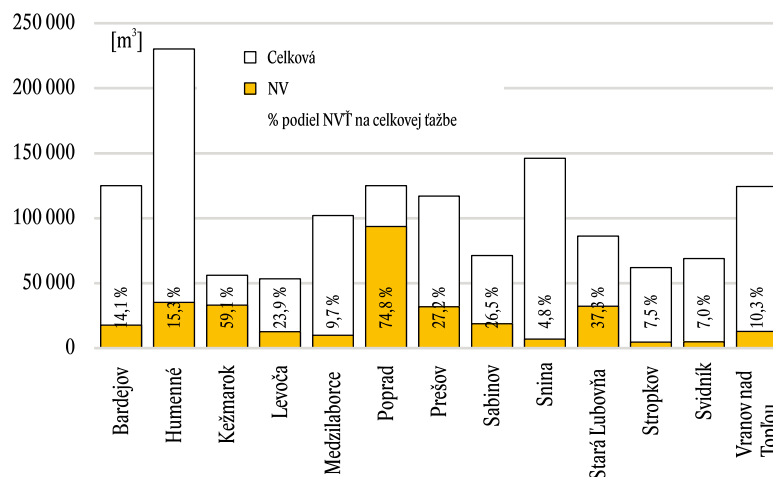
Tabuľka 1. Výskyt škodlivých činiteľov v lesoch Prešovského kraja v roku 2021
Table 1. Occurrence of harmful factors in the forests of the Prešov Region in 2021.

Činitele	Dreviny		
	Ihličnaté	Listnaté	Spolu
	[m ³]		
Abiotické škodlivé činitele	101 150	91 427	192 577
Abiotické činitele	101 150	91 427	192 577
Iné abiotické	276	845	1 121
Sneh	6 182	11 095	17 277
Sucho a úpal	2 074	830	2 904
Vietor	92 618	78 657	171 275
Antropogénne škodlivé činitele	3 643	637	4 280
Antropogénne činitele	3 643	637	4 280
Imisie	2 978	7	2 985
Iné antropogénne	108	193	301
Odcudzenie dreva	492	338	830
Požiare	65	99	164
Biotické škodlivé činitele	105 829	11 638	117 467
Cicavý hmyz	9	0	9
Kórovnica kaukazská	9	0	9
Huby	6 913	8 476	15 389
Hniloby	1 340	3 055	4 395
Iné huby	4 200	4 741	8 941
Koreňovka vrstevnatá	62	0	62
Podpňovka	754	21	775
Rakovina a nekróza kôry	531	76	607
Sypavky	26	0	26
Tracheomykózy	0	583	583
Listožravý hmyz	38	0	38
Hrebenárky na borovici	3	0	3
Rúrkovček smrekovcový	35	0	35
Ostatné biotické škodlivé činitele	2 413	202	2 615
Hlodavce	0	11	11
Iné biotické	1 130	191	1 321
Obhryz a lúpanie zverou	1 160	0	1 160
Odhryz zverou	123	0	123
Podkôrný hmyz	96 456	2 960	99 416
Iný podkôrný hmyz	2 919	731	3 650
Lykožrút bukový	0	2 196	2 196
Lykožrút lesklý	675	0	675
Lykožrút smrekovcový	929	0	929
Lykožrút smrekový	91 213	0	91 213
Lykožrúty na jedli	135	0	135
Podkôrník dubový	0	33	33
Podkôrníkové na borovici	585	0	585
Spolu	210 622	103 702	314 324

Vo všeobecnosti bol opäť najvýznamnejším škodlivým činiteľom vietor s celkovým objemom poškodennej hmoty 171 275 m³, pričom 92 618 m³ bolo ihličnatej hmoty a 78 657 m³ listnatej hmoty. Abiotické činitele poškodili dohromady 192 577 m³ drevnej hmoty. Druhou najvýznamnejšou skupinou škodlivých činiteľov boli biotické škodlivé činitele s objemom 117 467 m³ poškodennej hmoty. Dominantnými škodcami boli podkôrníky s objemom 96 456 m³ a z toho 91 213 m³ sú škody spôsobené lykožrútom smrekovým, čo len dokazuje, že najväčšie škody spôsobuje podkôrný hmyz v ihličnatých porastoch. Na škody hubovými patogénmi síce pripadá len 15 389 m³, avšak huby sú často sprievodným druhom pri poškodení vetrom a podkôrným hmyzom.

Tabuľka 2. Objem náhodnej a celkovej ťažby v roku 2021 podľa okresov Prešovského kraja
Table 2. Volume of accidental and total felling in 2021 by districts of the Prešov Region.

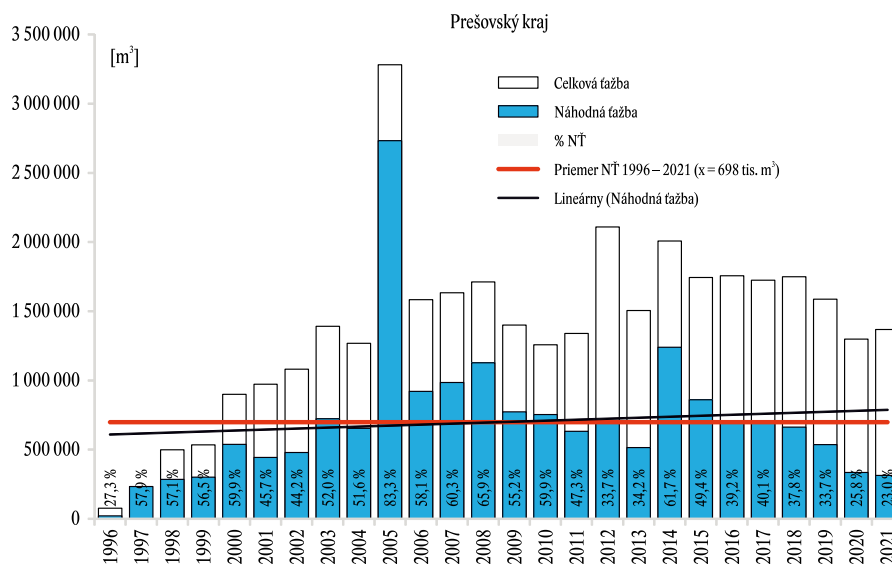
Okresy	Náhodná vykonaná [m ³]			Podiel náhodnej vykonanej na celkovej ťažbe	Celková ťažba [m ³]		
	Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu		Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu
Bardejov	10 599	7 051	17 650	14,1 %	40 633	84 370	125 003
Humenné	6 639	28 538	35 177	15,3 %	15 272	214 967	230 239
Kežmarok	32 585	510	33 095	59,1 %	54 665	1 378	56 043
Levoča	11 999	767	12 766	23,9 %	51 446	1 959	53 405
Medzilaborce	4 973	4 915	9 888	9,7 %	8 485	93 644	102 129
Poprad	93 076	475	93 551	74,8 %	123 351	1 731	125 082
Prešov	4 045	27 788	31 833	27,2 %	26 451	90 637	117 088
Sabinov	10 548	8 316	18 864	26,5 %	38 158	33 094	71 252
Snina	1 348	5 667	7 015	4,8 %	7 968	138 088	146 056
Stará Ľubovňa	29 888	2 324	32 212	37,3 %	72 133	14 117	86 250
Stropkov	1 044	3 628	4 672	7,5 %	2 071	59 988	62 059
Svidník	837	3 974	4 811	7,0 %	8 908	60 012	68 920
Vranov nad Topľou	3 041	9 749	12 790	10,3 %	9 774	114 648	124 422
Spolu	210 622	103 702	314 324	23,0 %	459 315	908 633	1 367 948

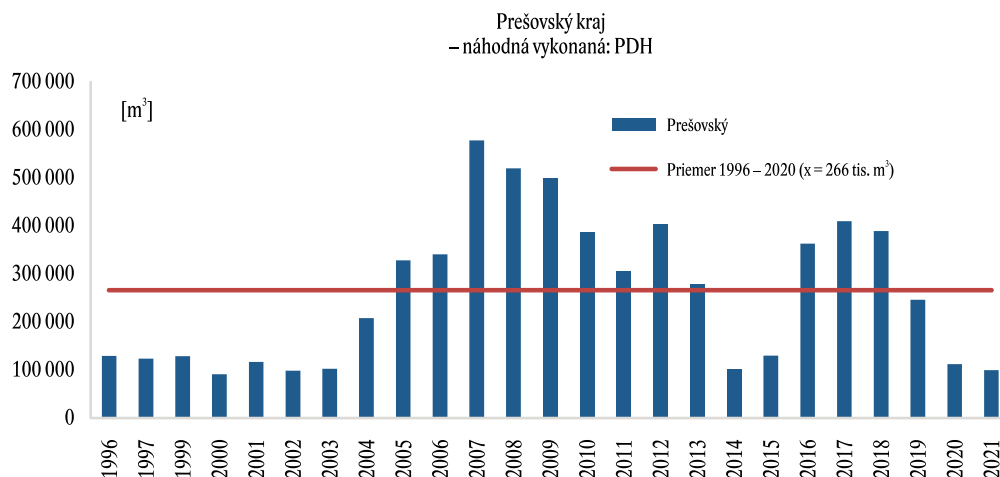
Obrázok 2. Podiel náhodnej vykonanej ťažby na celkovej ťažbe v Prešovskom kraji podľa okresov v roku 2021
Figure 2. Share of accidental felling in total felling in the Prešov Region by districts in 2021.

Prognóza vývoja zdravotného stavu lesov v Prešovskom kraji

Podiel náhodnej ťažby v Prešovskom kraji sa od roku 2015 postupne znižuje a za roky 2020 a 2021 je stav poškodenia veľmi podobný, čo by mohlo naznačovať určitý stabilizovaný stav. Vzhľadom na predchádzajúce roky neočakávame významnejší nárast náhodných ťažieb v kraji. Stav však môžu zhoršiť ťažko predpovedateľné vplyvy abiotických škodlivých činiteľov.

Obrázok 3. Vývoj podielu náhodnej vykonanej ťažby na celkovej ťažbe v Prešovskom kraji
Figure 3. Development of the share of accidental felling in total felling in the Prešov Region.

Obrázok 4. Vývoj vykonanej náhodnej ťažby spôsobenej podkôrným a drevokazným hmyzom v Prešovskom kraji
Figure 4. Development of accidental felling caused by bark beetles and wood-boring insects in the Prešov region.

Podakovanie: Práca vznikla vďaka finančnej podpore v rámci projektov APVV-19-0116, APVV-19-0119 a APVV-21-0131 financovaných agentúrou APVV a projektu „PROMOLES“ – projekt financovaný z rozpočtovej kapitoly MPRV SR (prvok 08V0301). Práca ďalej vznikla vďaka finančnej podpore z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) pre projekt č. 313011X531 „Rozvoj biologickej a biotechnickej orientovaných systémov ochrany lesov pred domácimi a nepôvodnými (inváznymi) organizmami“. Táto publikácia vznikla vďaka podpore v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra pre projekt: Centrum excelentnosti lesnícko-drevárskeho komplexu LignoSilva; (kód ITMS: 313011S735), spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a pre projekt Výskum a vývoj bezkontaktných metód pre získavanie geopriestorových údajov za účelom monitoringu lesa pre zefektívnenie manažmentu lesa a zvýšenie ochrany lesov (FOMON) č. p. 313011V465.

Adresa:

Ing. Andrej Gubka, PhD., Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen, Lesnícka ochránárska služba, Lesnícka 11, SK – 969 01 Banská Štiavnica, e-mail: andrej.gubka@nlcsk.org